

גדעון תלפז : מסעי איש החושח

חלום זה חזר ופקד אותי פעמים אחדות. חגנו מעל לאינטרלאקן, סביב שני האגמים, הבתים הלבנים ויערות האשוח, המיתמרים בשיפולי ההרים. פסגת השיניגה־פלאטה היתה עטופה ערפל מתחת לכנפי המטוס המכסיפות. בקישתי ממנה לחדול מכך. לורי לא הטתה את ראשה. היא פיזמה את „אין כמו הירח, אין כמו הגלים”. המטוס עשה שמיניות מגוחכות באוויר, במיקצב הצ'ארלסטון. פרצתי בצחוק. נכנסנו לכיס־אוויר. לורי נהנתה. חשבתי שאקיא. היא ניענעה את מתניה, את ברכיה, את שדיה. אמרתי לה שהיא גורמת לי כאב־בטן. השיניגה־פלאטה הלכה וקרבה אלינו. יכולתי לשמוע את קול זוגי הפעמונים בצווארי הפרות הפוסחות את העשב הירוק של האלפים הלבנים. היא אמרה לי כי הדלק נגמר, וכי הסוף אין ספק שהוא בלתי־שיגרתי בגובה ששת־אלפים רגל של שלג. אמרתי לה שזה לא הוגן ושהיא גורמת לי כאב־בטן. נפלנו והתעוררתי.

מא הדליקה את האור. ידעתי שהיא עומדת כאן ולא פקחתי את עיני. היא ניגשה אלי וליטפה את מצחי. הייתי מיוזע מאד, דביק כמו גומי צלוי. כשנדלק האור חשבתי שאתחיל לצחוק בקול צרוד. פשקתי קמעה את שמורותי ויכולתי להציץ אל תוך עיניה.

„צעקתי כמו משוגע. מה השעה?” אמרתי.

„שלוש. אין לך חוס”, אמרה.

„הגרון שלי מתייבש”, אמרתי. „תני לי משהו לשתות”.

„אין לך חוס. מחר תוכל לקום כבר”, אמרה.

„כן”, אמרתי.

„אחמם לך תה־בחלב”, אמרה.

„אהא”, אמרתי, „תה־בחלב זה רעיון”.

„רק שלוש עכשיר”, אמרה.

„הלילה אבוד”, אמרתי. „זו הפעם השלישית שהחלום הזה פוקד אותי. אני מזיע נורא”.

„אתה פשוט צריך לשכב במנוחה. המיטה שלך היא תהורובוהו”, אמרה.

„אני שומע אותה שרה את, אין כמו הירח, אין כמו הגלים, וזה מתחיל לדדג אותי בבטן. אני רוצה להתעורר. אני לא יודע מה אני עושה”.

„אתה פשוט צריך לשכב במנוחה”, אמרה. „תן לי לסדר את המיטה”.

„אהא”, אמרתי „אני פשוט צריך לשכב במנוחה”.

כיוצתי את גופי בקצה המיטה והיא היטיבה את קפלי הסדין, וכל הומן חשתי את ידיה מתחת לגופי. עצמתי את עיני וחשתי אותה לידי. וכל הומן אמרתי לעצמי:

כוכב שכמותך, כוכב שכמותך! היא הלכה להכין לי תה-בחלב. זיעתי הקרה נתקרשה. שוב יכולתי לשמוע את קול החצוצרות ואת המיית הגלים. העברתי ידי על חזי, על בטני, על רגלי. יכולתי לדגדג ולעורר את כל הדברים הללו. הייתי לח ומסליד. מייק היה אשף-החצוצרה. הוא ניגן את הצ'ארלסטון כל הלילה. בעיניים עצומות הרהרתי בלי הרף: כוכב שכמותך, כוכב שכמותך. רעדתי מרוב התרגשות, עד צפרני אצבעות רגלי.

מא חזרה ובידה התה-בחלב ונעצרה על הסף. היא יכלה לחשוב שנרדמתי. שכבתי בלא זיע ונשמתי רגוע. ראיתי את פניה הקמוטים, שערה המאפיר וקומתה הקטנה. מא היתה עייפה מאד ומיואשת מאד.

„אני ער“, אמרתי וניפנפתי בידי. היא קרבה אלי. התישבתי ולגמתי לגימה אחר לגימה.

„אני מקווה שהחלום הזה לא ישוב אלי“, אמרתי.

„אתה יכול לחלום על העופר הקטן. פעם אהבת לחלום עליו“, אמרה.

„את עוד זוכרת?“ אמרתי, „אז הייתי תינוק“.

„אוה, אני זוכרת אתכם מההתחלה. איך אני יכולה לשכוח?“ אמרה.

הלילה היה עז וחריף. חשתי איך המשקה נבלע בלועי ומחלחל במעי. שמעתי את נעימת „הצועני כחול-העיניים“, בכינור עצוב ומלא-געגועים. פחדתי מפני הלילה. הייתי קטן, רטוב ובודד. מא כיבתה את החשמל. פחדתי ממכשפים ומקירות ריקים.

„הישארי אתי עד שארדם“, אמרתי.

מא ישבה על מיטתי. בתוך החשיכה דימיתי שהיא מנענעת את עריסתי ומניחה לי למצוץ את חישוק הצעצוע הוורוד. לפתע הייתי מאושר מאד. תינוק מלאכי, עם תלתלים של זהב, רודי, אידי סודא! האזנתי למשק כנפי המלאכים ושוב ראיתי את העופר הקטן. הוא רץ במשעול הצר בתוך היער הגדול. במבי! במבי! הלכתי על-ארבע אחריו, והוא הביט בי בעיניו הגדולות והתמהוניות, ומתוך שובבות כישכש בזנבו הקצרצר.

הבוקר הצבעוני היכה אותי בסנוורים. החצר הצהובה קידמה את פני מוכת-שמש ומתנשמת בחזקה. הלכתי מסוחרר, בתוך הקיץ התכול. זה היה יום אחר. אלוהים, איזה יום אחר! הפשוטים הקטנים והמתוקים קיפצו על עצי-החושש וציחצחו במקוריהם את הבוקר הצעיר. ממעל נתפרשו שמיים נקיים וצחים מרבב. מיתחתי את ידי לצדדים כשפפותי מופנות מטה, אל האדמה החמה, המפרפרת מתחת לרגלי. צימצמתי את ריסי עיני עד שראיתי רק את המסך האדום הרובץ על אישוני. בוקר אלוהי, חרקו עצמות-הבריה. ניתרתי על אצבעות רגלי ונפנפתי בידי. הייתי בריא ונקי וצעיר. גמעתי את הקיץ אל תוכי בגמיעות ארוכות עד שהיה חזי הסבוא מתנפח והולך. הושבתי את עכוזי על הנדנדה הירוקה וזו החלה לנוע מיד, מתחת לסוכת-הגפנים, על-היורד. אחר הניחותי עליה, אט-אט, מפורקד כל-כולי, את גבי וראשי. הבוהק המסמא של השמש זלף היישר לתוך עיני. אשכלות הגפן ביתקו את

האוויר השקוף ופרסוהו לפיסות של קיץ תכול. לכדתי את פיסות הקיץ והגניחותין על שפתי עד שחשתי דיגדוגן בנחירי אפי. רצייתי לקום ולמחוא כפיים: מחאי, מחאי כפיים, ניסע לירושלים. הללויה כי לעולם חסדו! מחזי התפרצה זעקת החיי וקיים, אל תוך העולם היוקד משמש. צבטתי לי אשכול אחד שבתוכו ראיתי את בעירת האש הצהובה. פיצלתי את זגי הענב והטפתי עסיס לתוך פי השיפור. עתה יכולתי לשמוע את תפף התופים הגדולים, קרב ובא מן המרחקים העמומים. הדפתי את הנדנדה ברגלי. זו היתה המנגינה המיוחדת שלי. בא ומא הטובים, כאן אני צמחתי, ותודה לכם, כאן בתוך האוויר הצלול, הפתוח, מתחת לגפנים ולאשכולות, כאן מעבר למשוכת עצי-החושש, על האדמה הצהובה, מוכת-השמש.

שתי יונים צחורות ירדו אלי מן השוכך הקטן. הן נתנו בי מבטים עגולים ואני חשקתי בהן. הן היו כה קטנות ולבנות ותמימות. האלו, אמרתי אליהן, בואנה גם אתן לסעודה הגדולה. של הבוקר השקוף, השמיים הכחולים והאדמה הצהובה. שולחן הקיץ עמוס ומיחל. בואנה ונגנן את המנגינות העליוות ביותר במכשיר שלנו, פסטיבל נערוך כאן. בואנה. פס—טי—בל! יריו, ציץ-צויץ. אהא. פעוט אחד היה זהוב-שער והמלאכים ירדו מדי בוקר לסלסל את תלתליו. צרצו, רינרטינו. זה היה נפלא להשתחרר פתאום מהכל ולהיות שוב אדם-בקיץ, לא יותר.

התנדנדתי והתנדנדתי. בתוך הבוקר היפה עד-ריגוש, עד שהחילתי לחוש במחלה המתגלגלת בתוכי. מא הביטה בי מפתח הקיוסק. עצרתי את הנדנדה, שירבבתי את רגלי הארוכות, הנחתין על האדמה הרוטטת ושפכתי עליהן את גופי התשוש. עמדתי בלי שיווי-משקל ושאלתי את עצמי: מה היית עושה אילו היה עכשיו חורף והיית נאלץ לראות הכל מבעד לזגוגית החלון?

מא מיהרה והביאה לי את כסא-הנוח. הייתי גיבור גדול מאד ולכן התיישבתי על הכסא ונשמתי עמוקות. אמנם כן. גיבור גדול הייתי בכל החזיתות.

שירטטתי אותיות בחול. פעם שיחקתי כאן בצי—רי—בי—לי—קי—לי עם שי, גיל ולילך. עכשיו שי ברומא, גיל בצי ולילך בבית-הספר.

„עכשיו מותר גם לי לאכול ארוחת-בוקר?“ מא שאלה אותי.

„הגיע הזמן, הוד-מלכותה“, אמרתי לה.

„תשגיח על הקיוסק. תקרא לי אם מישהו יבוא. אני רוצה גם לסדר את הבית“, אמרה.

הקיוסק עמד בסוף החצר, ליד הכביש. מא היתה רצה כל-אימת שקראתי לה. אני לא ידעתי את המחירים ונהגה הייתי לקרוא למא והיא היתה רצה מן הבית אל הקיוסק. זה היה מרחק קטן, אולי עשרה מטרים, אבל היא היתה רצה כל-אימת שקראתי לה. בתחילה נהגתי לשאול אותה כל פעם מדוע היא רצה את המרחק הקטן הזה. אבל אחר-כך התרגלתי ולא שאלתי עוד. אני סבור שהיא רצה משום שרצתה לראות אותם, משום שאסור היה לה להפסיד אף לקוח. הנה כי כן, לקוחות רבים לא היו לו לקיוסק של מא. מא פתחה את הקיוסק משום שחשבה כי בכך תוכל לעזור לבא. שי היה קטן אז. אני הייתי קטן אז. גיל היה קטן אז. קטן מאד. לילך

עדיין לא היתה בכלל. מא פתחה את הקיוסק כשלקחו את בא לבית-החולים. אבל לקיוסק לא היו לקוחות. מא היתה אומרת: המקום הזה הוא מקום עלוב. אדם הראשון לא הטיל כאן את מימיו. המקום הזה הוא מקום עלוב. ידעתי כי אף אחד לא יבוא לקיוסק בשעת בוקר זו, ולכן הוספתי לשרטט את האותיות בחול, בחלוקה-אבן שמצאתי בחדר, ליד כסא-הנוח. הפשוטים צייצו על משוכת עצי-החושש והשמש יקדה על ראשי.

מא באה וחבשה כובע לראשי.

„היה מישוהו בחנות?“ שאלה.

„לא“, אמרתי.

היא מעולם לא קראה לזה קיוסק. היא קראה לזה, תמיד, חנות.

„עוד מעט תהיה ההפסקה בבית-הספר“, אמרה מא.

„כן“, אמרתי, „עוד מעט תהיה הפסקה בבית-הספר“. ציירתי את התאו הגדול. ציירתי אותו ממש מתחת לרגלי.

„הילדים יבואו לקנות כעכים“, אמרה מא.

„אני אקרא לך כשהם יבואו“, אמרתי.

„אתה לא יודע את המחירים, והם יעשו כאן רעש ומהומה“, אמרה.

„אני אקרא לך כשהם יבואו“, אמרתי.

כשגמרתי לצייר ראיתי שרגלו השמאלית של התאו נתקבלה קצרה. משום מה. מחקתי את כל הציור. היונים קרבו אלי. פרשתי להן את כף-ידי הגדולה והמחורצת. הן לא נתפתו.

הילד בא בריצה פנימה.

„יש כבר הפסקה?“ שאלתי, כשקמתי לשרתו.

„אתה מוכר כאן?“ הוא שאל.

„כן“, אמרתי.

„איפה האשה?“ הוא שאל.

„עסוקה“, אמרתי. „יש כבר הפסקה?“

הוא הביט בי בחשד. בן שמונה בסך-הכל. „עוד לא צילצלו“, אמר.

„אז מה אתה עושה מחוץ לכיתה?“ שאלתי.

„תן לי מסטיק-מנטה“, אמר.

נתתי לו. הוא קלף בלהיטות את קליפת הנייר.

„סילקו אותי מהכיתה“, אמר.

„יחי החופש“, אמרתי לו.

„שיגעתי את המורה, וזה מגיע לי“, אמר הזאטוט, פניו מחוטטים ומנומשים.

„אתה תהיה שופט עליון כשתגדל“, הסברתי לו.

„לא“, הוא אמר. „בטח אהיה שחקן כדורגל. איפה האשה?“

„עסוקה“, אמרתי.

„אתה הבן שלה?“ שאל.

„כן“, אמרתי. נשענתי על דלפק השיש וכבר הייתי עייף. הוא התישב על המדרגות, מתרכז בקימוט־מצח ובעניין רב בעסקי הלעיסה. לא קראתי למא. ידעתי מה מחירו של גומי־לעיסה. בעשר היתה ההפסקה. הילדים באו לקיוסק. מא מכרה להם כעכים, שלגונים וגוון. הם הקימו המולה רבה בפנים. התמתחתי בכסא־הנוח, הנחתי רגלי על השרפרף הקטן ושמטתי את הכובע על חטמי, מפני השמש החזקה. כשהלכו הילדים התישבה מא על השרפרף הקטן והחלה לתקן גרביים קרועות. איש לא יציץ לקיוסק עד שיובאו העתונים בצהריים. בשעה זו חזרת לילך מביתה־הספר.

היו בקרים שבהם לא הייתי מוריד את השמיכה מעל פני. קרני השמש שבקעו מבעד לחרפי התריס היו מוציאות אותי משלוותי, לכן הייתי מכסה את פני בשמיכה ומהרהר בדרך־הלדר. שוכב הייתי מתחת לשמיכה הלבנה, נלחם ביום שפבר ישנו. אלה היו הבקרים שגנבתים מן הלילה. שנאתי את היום החדש העומד מחוץ לשמיכה ומחכה עד שאוריד אותה מעל פני. הייתי מנוצח. על כן טמנתי ראשי בחשיכה שבין השמיכה והמיטה והרהרתי בדרך־הלדר. הלילה היה שלי. בלא לפקוח את עיני, בוחר הייתי לי פיסה מציפית השמיכה, זו המעומלנת והקשויה ביותר, וממוללה בין אצבעותי. התענוג היה עילאי אם נתלווה גם ריחרוח עמוק של הנחיריים הבלועות ופולטות בכבדות נתח־אוויר, במשיכה קולנית של רקמות הסחוס, עמוק־עמוק. וכך, בעצימת־עיניים, בבליעת אוויר ובפליטתו מבעד לנחיריים, ממולל הייתי את הציפית המעומלנת, עד שהיתה קשיוחה פגה ומתפוררת בין אצבעותי. שקט הייתי ושל, כמו בן שנה, כמו בן עשר, כאשר הייתי משוחח עם המלאכים שצנחו וירדו אלי בנענוע־כנפיים מהשמיים התכולים, ליד חדרו של סלומון הזקן, כאשר עדיין לא הרהרתי בדרך־הלדר.

הגענו לדרך־הלדר בשעות צהריים. השמש זרחה, היה קר וחוף־הרחצה השתרע מעבר לגבעות החול. לורי היתה רעבה. חשבנו לקנות משהו באחת החנויות שבדרך ולאכול תוך כדי נסיעה. זמננו דחק ולא התכוונו לשהות בעיר אלא כמידת ההכרח. נהגתי את המכונית לאורך הנמל, ששימש גם בסיס גדול של הצי האמריקאי. יער של תרנים ופלדה היה רתוק אל הרציף, מראה רב־רושם. לורי נתרוחה על המושב, שעונה בקלילות על המסעד, והביטה בתמונה בעיניה הפקוחות־למחצה. חלפנו על פני כיכר העיר. חוף־הרחצה השתרע מעבר לגבעות־החול ולא על דרכנו היה. מפת־הדרך היתה פרושה על ברכיה החטובות של לורי.

„וזהו הים הצפוני“. היא ניגנה את צליליה, אט־אט, בקולה המתון שגון הדבש הזהוב לו. הערצתי את עיניה הפקוחות־למחצה. מעולם לא ידעתי את פשרן המדויק והדבר עורר בי תמיד ריגוש מחודש. הראדיו השמיע את בורודין. נסעתי על פי הוראותיה עד סוף העולם.

„הים הזה מעורר בי תשוקה. אני נמשכת אליו“, אמרה.

„הסקסופיל הגדול של נפטון“, אמרתי. צחקתי כל־כך.

יצאנו השכם בבוקר את אמסטרדם. השמש אך החלה לזרוח. דון הכין לנו את

ארוחת־הבוקר ובירכנו לשלום. זה היה השיגעון שלה להגיע עוד הערב אל כרזנינגן. עתה היינו בדרכנו אל האפסילוטידייק. אבל פתאום אמרה אלי: „קפטן, מדוע אינך משיט את ספינתך בים הצפוני?” „לורי”, אמרתי לה, „זו את שרצית להגיע היום לכרזנינגן.” „זה נכון”, הודתה ואמרה. בסופו של דבר שיניתי את הכיוון ונסענו לגבעות החול, אל חוף־הרחצה של דן־הלדר.

היא נכנסה לצריף־העץ שעמד ליד דוכן־המשקאות, ללבוש את בגדיהם, והשאירה אותי רבוץ על החול הלח. היא שהתה דקות אחדות ויצאה כשבגדיה בידיה ועל עורה הלבן רק ביקיני צהבהב ושערה אסוף ממעל לערפה. היא הפסיעה אלי על עקביה הגבוהים, שנתקעו בתוך החול הזהוב ושיירו אחריהם גממיות חניניות. ילדים שיחקו במעגל בכדור גדול. הכדור חמק מן המעגל וחלף ליד רגליה ורוח קרה התנשבה בלבי. אנשים רבצו פה ושם על החול. השמש זרחה. הרוח היתה צוננת. „קפטן”, אמרה כשקרבה אלי וראתה שעודי רבוץ כפי שעזבתני, „אתה מפחד מן המים?” ואני צחקתי כל־כך.

„אין לי בגדיים”, אמרתי, „זו כל הצרה”. טחנתי את החול בכף־ידי והגרגרים נשרו ממנה זהובים־וזהובים. לולא כל העיניים הללו שהביטו בנו מכל עבר הייתי קם ממקום מרבצי נוכח השמש וזונק עמה במערומי אל תוך הגלים. „האם לא תוכל לשכור בגדיים?” שאלה. מאוכזבת היתה מאד על שלא אוכל לאחוז בידה ולנדוד עמה לתוך המרחב הרוטט והמפרפר שלפנינו. „אין כאן מוסד כזה”, ענית. „שאלתי את המציל. הוא אומר שאין כאן מוסד כזה.” „אוה”, לחשה.

פלא זה הקרוי לורי החל, סמוך לראשי, מן האצבעות הדקות התקועות בחול, ונמשך אל מעבר לראשי, בדרך הרגליים האליליות, החמוקים המכושפים, עד לראש הקטן ששערו אסוף לו מעל לעורף ביופי שובר־לב. היא היתה עשויה להביא אותי לידי התאבדות. הייתי רעב אליה תמיד. רציתי להתחיל באצבעות הקטנות התקועות בחול ולסיים בראש החמוד עם השיער האסוף מעל לעורף. רציתי לעשות זאת בר במקום, ב־ברגע. המים היו אפורים מאד. זה היה הים הצפוני. הצבע התכול היה רק בשמיים ובעיניה של האחת־מכל. כשרק חשבתי מה עומד לפנינו, הבירות שנבקר בהן, התיאטרונים שנראה יחדיו, הרחובות שנטייל בהם יומם וליל, כשרק חשבתי על כך היה רטט מחשמל עובר בלבי ומשאירני נטול־נשימה, שעה ארוכה. „הוא רץ אליך”, אמרה. „מה הוא רוצה ממך?”

„זה המציל”, אמרתי וקפצתי על רגלי.

הוא רץ לעברי על פני החול, ליד המשתזפים, בתוך מעגל הילדים הצוהלים. הוא רץ אלי צהבהב, צעיר ושזוף. הוא רץ לעומתי מסופתו ונעצר ליד לורי. הוא נתן לי את בגדיהם שלו. הוא אמר שרק לאחר שראה את לורי החל לרחם עלי. הוא אמר לי שאין הוא זקוק לבגדיהם שלו עכשיו ושאין צורך בתודות. נשקתי לו על

לחיו השוופה והמתוקה. הוא הסמיק ואמר דבר־מה בהולנדית גרו... משתזפים שלידינו, ועזבנו בריצה.

„מה הוא אמר?“ שאלתי אותם באנגלית.

„הוא אמר שהיה מעדיף לקבל את הנשיקה הזו ממנה“, אמר לי אחד המשתזפים. לורי המתינה על החול שעליו רבצתי לפני כן, ואני הרצתי את עצמותי אל צריף־העץ. אחיו הצעיר של המציל סגר מאחרי את הדלת הרעועה והמתין עד שפשטתי את בגדי ולבשתי את בגד־הים של אחיו, שהלמני כאילו נגזר לפי גיזרתי. לא היתה מלתחה או משהו בדומה לה בחוף הזה. כשיצאתי את הצריף ובגדי בידי טפחתי על גבו ואמרתי לו בעברית שלי:

„יחי מכבי פתחתקוה!“

והוא אמר לי בהולנדית שלו:

„יחי־חי־חי.“

רצתי אל לורי, השלכתי את בגדי במשלט שכבשנו על החול ומשכתיה אחרי בכל כוחי לתוך המים. המשתזפים צהלו. הילדים פסקו ממשחקם בכדור הצבעוני ומחאו לנו כפיים עד שצללנו בתוך הגלים.

בצהריים באה לילך, השליכה את התיק על הכורסה והדליקה את הראדיו. החדר נתמלא שוב במנגינה הישנה. החצוצרות, התופים, המצלתיים. מייק היה יכול לבגן זאת כל הלילה, תפוח־לחיים ומזיע עד צאת הנשמה.

„הבט“, אמרה לי, „הבט, הבט!“

היא הרימה את עקביה, רקעה בראשי־אצבעותיה, טפפה והקשישה, חזרה והורידה את עקביה, צימדה את כפות רגליה, הניעתן צמודות לכאן ולכאן, חזרה והפרידתן בנקישה. הזיחה את רגלה השמאלית וחבטה בראשי־אצבעותיה, טפוף ונקוש, שלחה אליה את הימנית והביאתן לצימוד מלא, כופפה ברכיה לפניו ומשכה את עכוזה. הקטן והמתוח לאחור, ובתוך כך הרימה את ידה השמאלית והורידה את הימנית, בכיוון־מרפק ובהקש אצבע ואגודל, וחצאיתה מתנופפת פעם לפניו ופעם לאחור. היא רקדה על מקום אחד כששפתיה פשוקות ועיניה נעוצות בי, בלי הרף.

„אני רוקדת כמו אלויס“, אמרה.

„לא“, אמרתי, „את רוקדת כמו לורי, בדיוק כמו לורי.“

„כמו מי?“ שאלה לילך, אחותי הקטנה.

„כמו לורי“, אמרתי, „לורי.“

„היא היתה יפה?“ חקרה האשה הקטנה.

„אהא“, אמרתי.

„כמו מה?“ הסתקרנה חיית־המין הקטנה.

„כמעט כמוך“, אמרתי.

„זה משהו“, אמרה לילך בחיוך של סיפוק.

„אוהו“, אמרתי, „אוהו, אוהו!“

„כשאגדל אהיה משהו. הא?״ הגניבה החתלתולה מזווית־עינה מבט אל הראי. ״וזה״, אמרתי, ״איזו שאלה. את תשימי את מלכת־היופי הזוּתִי בפּיס הקטן״. ״הן נעשות מאושרות בגלל היופי שלהן?״ שאלה הילדה, מתאוּוה ללמוד את עובדות־החיים.

„תלוי״, אמרתי. ״לפעמים הן מאושרות ולעיתים קרובות יותר הן אומללות״. ״תגידי, הצטערת מאד כשזה קרה לה?״ שאלה אחותי הטובה. ״על דבר כזה בני־אדם מצטערים״, אמרתי. ״כבר אין לי סבלנות לחכות עד שאגדל״, אמרה השאפתנית הפעוטה. ״אוה״, הסברתי לה, ״זה יבוא מהר כל־כך. אינני חושב שתרגישי, ופתאום תהיי כזאת״.

וכל אותה שעה תקעו החצוצרות את המנגינה הישנה, האבודה, והתופים רעמו כמו הרגעים הגועים. הצלילים הידהדו באזני בלי הרף. לא יכולתי להשכיח אותה. דון טילגרף אל שי. שי בא מרומא, בו ביום. כבר אז לא הייתי בריא. במטוס הראשון החזירו אותי הביתה. ״העתונים הגיעו״, אמרתי. ״גשי לסדר אותם ותחליפי את מא. מא רוצה ודאי להכין את ארוחת־הצהריים״.

הייתי נוגס את המקטרת בשני כל אחר־הצהריים. הספר היה פתוח זמן רב באותו מקום, לצד גופי המתוח על הספה. שמתי את האחרון שנתן לי מייק. היו בו חמישה בלוז ידועים, מן הקלאסיים שבהם. שמתי אותו על הגרמופן ויכולתי לשמוע שוב את מייק, בחדרי הקטן, מרחק אלפי קילומטרים. מא גיהצה שעות על שולחן־הגיהוץ.

מא אמרה אלי:

„טוב, אתה כבר שבועיים בארץ. אנשים אומרים לי, שבועיים זה די זמן. האם אמר לך מה החליט, התרנגול שלך?״
 „כך הם אומרים לך?״ אמרתי. מייק ניגן עתה את „אני הולך בדה, נער־נת״, אחד העתיקים ביותר, והטובים ביותר.
 „חמש שנים למד, הם אומרים, רק צריך לגשת לבחינות ולקבל את התואר כדי שיהיה מישוה, והנה הוא עוזב הכל באמצע ומסתלק לו אל מעבר־לים, והכל הולך לאיבוד״.

„כך הם אומרים לך?״ אמרתי. הייתי נוגס את מקטרתי הריקה. הטבק הסקוטי שהבאתי אתי כבר אול. מייק ניגן. מא הוסיפה לגחץ על שולחן־הגיהוץ הקטן. ״הניחו לו, אני אומרת להם, הוא תשוש, הוא צריך להחלים מזה״, מא אמרה. ״אני מחלים, מא״, אמרתי. ״אני מנסה להשכיח אותה ואת הכל. רק שהכל עדיין טרי מדי״.

„זה יקח קצת זמן״, אמרה מא, ״אני יודעת, זה לא עובר מהר״. ״תראי, מא. אני, איך לומר לך, אני מחפש דרך חדשה״. אמרתי את הדבר לבסוף.

„דרך חדשה?״ הביטה בי מא בתמהון. „הדרכים החדשות תמיד מפחידות אותי. אני חונכתי אותך ללכת תמיד בדרך הרגילה והמקובלת.“

„ובכן“. אמרתי, „זה שינה בי משהו. אני לא אותו אדם שהייתי קודם. אני חושב עכשיו בקווים אחרים“, אמרתי.

„אתה מדבר ומדבר“, מא אמרה, „מעולם לא שמעתי אותך מדבר כך.“

„זה נכון“, אמרתי. מייק ניגן את „בואי נשתעשע מתחת לגשר“. זה צבט את לבי. זה היה הקטע האהוב עלי ביותר. „אינני חושב שאגש לבחינה הזאת, מא“. כך אמרתי.

„אם לא תספיק להתכונן למועד הזה, הרי יש מועדים אחרים“. מא לא נכנעה.

„הביני, מא“, אמרתי, „אינני בטוח שאני רוצה עכשיו להיות בדיוק מה שרציתי להיות קודם.“

„נשוך את לשונך?“ אמרה.

„זה מה שאני מרגיש, מא“, אמרתי.

„והזמן הארוך וכל הכסף שביזבזת?“ אמרה, על סף היאוש.

„אווה, דברים כאלה אינם הולכים לאיבוד אף פעם“, אמרתי. המנגינה חישמלה אותי לגמרי. „כל מה שאני רוצה לדעת זה איפה אני עומד עכשיו“, אמרתי.

„אינני רוצה לדבר על זה עוד“, אמרה מא. „אתה הולך ומוכיר לי יותר ויותר את אביך.“

היא המשיכה לגהץ ולגהץ ולגהץ. „השנים הללו הן השנים המרות ביותר בחיי“, אמרה.

וגם רגע זה בא, ביום המחרת. עם בוקר ארזתי את מזוודתי הקטנה, למודת-הדרכים, עזבתי את עירי הקטנה ועליתי לירושלים. היה עלי לעזוב את הבית שוב, לטובת כולנו. אבל היתה זו נסיעה שונה מכל ארץ נסיעות-שלייום-ראשון-בבוקר שעשיתי בקו זה משך חמש השנים. נסיעה שונה מאד. כשעזבה המכונית את השפלה והחלה לטפס בהרים הייתי מהרהר בערבי החורף הארוכים שביליתי באולם-הקריאה של הספרייה, הערבים המלאים ביותר בחיי. התנורים הגבוהים היו עומדים ליד השולחנות, במעברים. בולע הייתי את הספרים, כשמפסעי הקוראים, האוטובוסים החולפים בכביש, למטה, וזימזום הניאון מתמזגים באזני כמו המיית הגלים של הים הגדול. בהפסקות הייתי ניגש לחלון המרובע ומשקיף על העיר העתיקה. החמומת, צריחי המסגדים וכיפות הפנסיות עוררו בי תמיד מלאנכוליה של געגועים. הייתי נשאר באולם-הקריאה עד מועד הסגירה ואחר הייתי ניגש למלתחה, נוטל את מעילי חכבד, זוקף את הצווארון הגבוה ופוסע לאטי אל תוך הלילה הירושלמי. הצונן, השקט והמסתורי. בלילות ההם הייתי חוזר לחדרי בעיניים מבריקות וחש את הרעב הגדול בכל עצמותי, כה רעב הייתי או, וכל הספרים לא השביעוני. עתים הייתי קורא עד עלות השחר ואור הבוקר המפציע לחדרי היה מחוויר את אור המנורה, שדלקה כל הלילה. והרעב לא פסק. בלשד-עצמותי בער, ואף שהייתי

חושק שני ומהדק שפתי לא הייתי מדבירו. אז קצרתי ציונים. אוהו, אלה היו ציונים. אכן, עכשיו הייתי אחר. עכשיו הייתי כוכב שכמותי, כוכב שכמותי. תמה הייתי מה יאמר גבי.

הוא פתח לי את הדלת רק לאחר הצילצול השלישי, כרגיל. הוא הביט בי רגע ארוך.

„טוב“, אמר, „טוב, טוב, טוב. נמרוד הגדול חזר“.

עמדתי בפתח והמזוודה בידי, גדול וריק כצל.

„היכנס“, אמר. „התזמורת שלי בחופשה היום, תסלח לי אם לא אוכל להפעיל אותה בטכס קבלת-הפנים, לא?“

נכנסתי והנחתי את המזוודה על הספה. החדר, החלון הרחב. התקרה והסיד המתקלף.

„באתי לעשות נסיון“, אמרתי. „נסיון קטן, לזמן-מה. חדרי עוד פנוי?“

„פנוי“, אמר. „נעדרת רק שלושה חדשים. לפתוח בקבוק?“

„הזקנה שלי רוצה את התואר. מה שאני רוצה זה רק לנסות ולראות אם עדיין אני מסוגל לשבת תקופת-מה בשקט, עם ספרים ומחברות, כדי להביא לה את התואר“, אמרתי.

„נשאר לי עוד קצת קוניאק במזווה. מזל של רומני“, הוא אמר.

זה היה גבי הישן-הנושן. מבוכתו ארכה רגע של-מה-בכך. היא עברה מהר מאד. והוא התחיל לדבר. הוא לא השתנה אף כמלוא הנימה.

פתחתי את המזוודה והחילותי להריק את מטענה. גבי הוציא את הבקבוק ודיבר ודיבר.

„יומיים אחרי שנסעת“, אמר, „יומיים אחרי שנסעת אתה לאירופה בא לכאן איש אחד ואמר לי: הבחור הזה, הבחור הזה שלקח את האם של שני ילדי ונעלם אתה מעבר-לים, כתוב לו שאני מתחיל לחפש את עקבותיו, כתוב לו שאני מתחיל ללכת לפגוש אותו, כתוב לו שאני מתחיל ללכת לפגוש אותו ולהראות לו משהו, משהו שאחריו כבר לא יוכל לראות שום דבר“.

„כך אמר לך?“ אמרתי והוצאתי את עניבתי החדשה מן המזוודה.

„כן“, אמר גבי. „הוא תפס אותך בסוף?“

העניבה התקמטה במזוודה. ראיתי שעלי לגהצה מחדש. מה זה עסקו של גבי? מה זה עסקו של מישו בכלל?

הנחתי את העניבה על השולחן. „אתה גדול“, אמרתי לו, „השאלות הללו שאתה שואל. אתה פשוט גדול, גבי“, אמרתי אני ונטלתי את הכוסית שהגיש לי.

פרופיסור ערמון התהלך בחדרו הגדול בגופיה ובנעלי-בית. החדר דמה לבית-ספרים. לאורך כל הקירות עמדו כונניות שעלו על גדותיהן משפע הספרים. הספרים נתגבהו בערימות גם על שולחן-הכתיבה ועל הרצפה. בידו העבה והשעירה היה מלטף בעדנה ובחיבה את חמוקי כינורו עתיק-הימים.

„עוד כוס מיץ?“ הפצירה בי אשתו הנאה.

„תודה“, אמרתי והגשתי לה את כוסי.

„מיץ קר ביום חם למה הוא דומה? אמור, הרי אתה המשורר בתוכנו“, אמרה עת שיצקה לי אל הכוס, בכף-ידיה החטובה והמטופחת.

„את הדימוי אינני יודע אבל הטעם הוא גדול“, אמרתי.

היא ישבה לידי, על הספה. רק סטהמשקאות היה בינינו. היא חייכה אלי חיוך בדוק ומנוסה, פרי תירגול של שעות רבות ליד המראה. היא היתה צעירה ממנו בעשרים שנה, אך הוא הגיע לגיל שבו הבדל זה נעשה גורלי לאשה כמותה. היא אהבה ללכת לרקוד בערבים, עתה שהילדים בגרו ועזבו את הבית. הוא העדיף לנגן את ויואלדי בכינורו העתיק.

„עלי להודות שדבריך מפליאים אותי מאד־מאד“, אמר לי.

הוא פסע לעברי והניח ידו על כתפי. נשענתי על הקיר, רגלה החמימה של גברת ערמון החליקה קלות על רגלי והתחככה ממושכות בקרסולי.

„אומר לך משהו“, אמר. „בישיבה האחרונה של מורי החוג הזכרתי את שמך. אני מזדקן, ולצערי זה תהליך שאין לי שליטה עליו. מבחינה מנטאלית הדבר מתבטא בליאות המתחילה לפקוד אותי לעתים מזומנות. אינני יכול להתפנות עוד לכל התרגילים. דרוש לי עוזר. ובכן, קיצורו של דבר, הצעתי למנות אותך כאסיסטנט שלי.“

„אה“, אמרתי. „אסיסטנט, אני הקטן?“

„ובכן“, המשיך בלא לשים לב להערתי, „בתחילה תתן מספר שעות שבועיות כתרגיל של הדרכה ביבליוגרפית, וכבר הכנסתי זאת לתכנית־הלימודים.“

למעשה הלכתי לספרייה להשיג כמה ספרים הדרושים לי לקראת הבחינה. לא יכולתי לשבת בספרייה, היה חם וחשתי בדידות מעיקה בספרייה הריקה, כרגיל בתקופת החופש. חשבתי לקחתם לחדרי. כשעברתי בסמוך לביתו עמדה היא ליד השער. הביטה בי עמוק לתוך עיני והושיטה לי את ידה. היא כפתה עלי להיכנס ואני ראיתי איך היא לוקקת את שפתיה, כדרך שלקקתן או. הוא היה ראש־החוג שלי. חדלתי לבקרם עוד זמן רב לפני נסיעתי, מיד לאחר שקרה הדבר.

„זו עשויה להיות התחלה טובה וגם מעניינת עד לקבלת הדוקטורט“, אמרה לי.

„אמנם כן“, אמרתי.

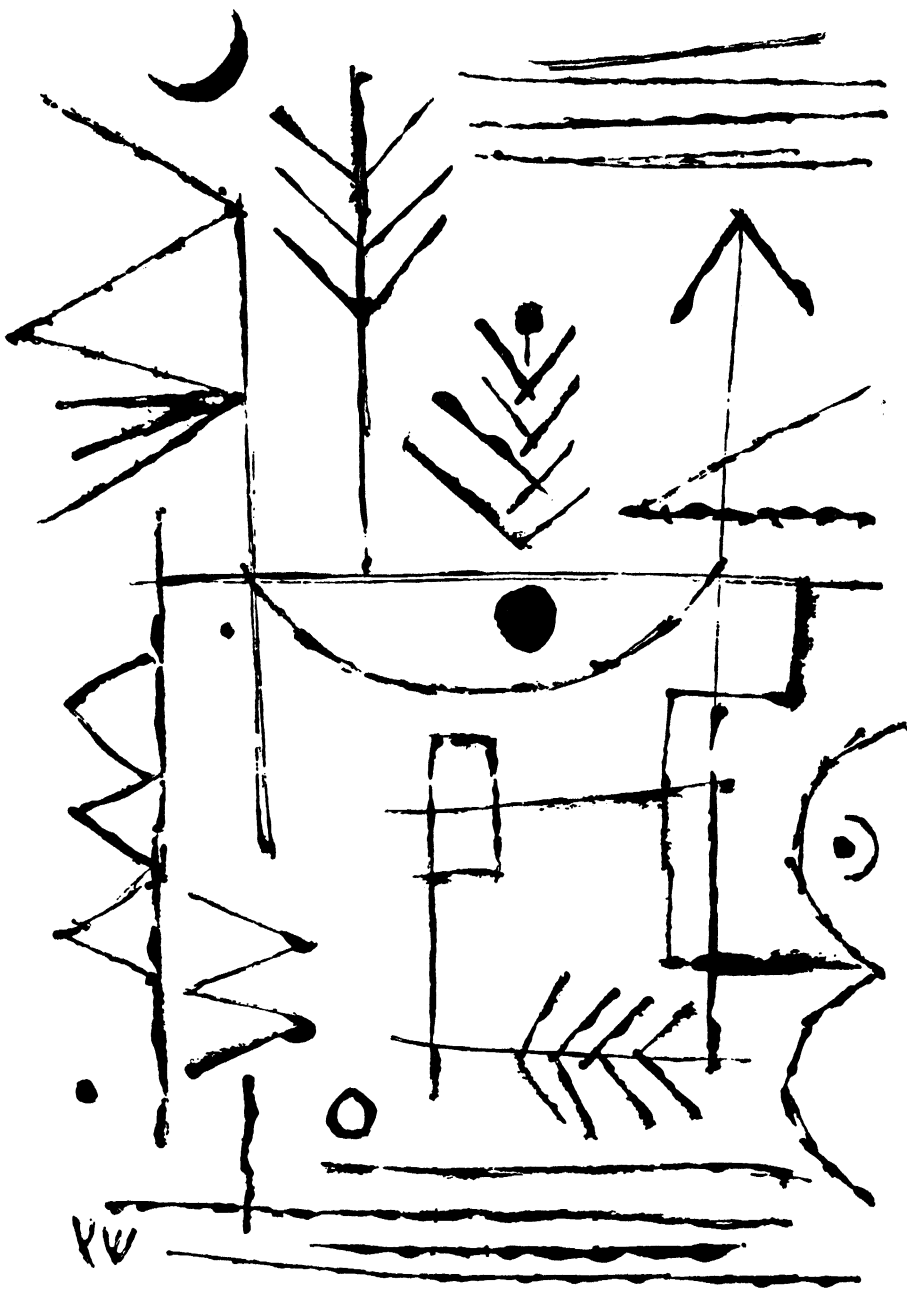
„עלי להודות שמצאת חן בעיני אשתי. לאמיתו של דבר, הרי הגברת ערמון היא ששאלה אותי לראשונה מדוע אינני לוקח אותך להיות לאסיסטנט שלי, לא כן, שולמית?“ אמר.

„הן תמיד אמרת שאתה שואף לקריירה אקדמאית“, אמרה לי.

„זה נכון“, אמרתי. „אמרת כך.“

„זה מצער אותי מאד לשמוע ששיניית את דעתך“, אמר. „מה אתה מתכוון לעשות עכשיו?“

„עלי לעמוד בבחינת־הגמר“, אמרתי ולגמתי שוב מן המיץ הקר.

ב. שָׁן : לא חשוב מה...

„ואחר־כך?״ שאל.

חייכתי. דימייתי לשמוע משהו של מייק, אך לא הייתי בטוח. „נעשיתי חסיד שיטת־הגשר״, אמרתי. „כשאגיע לגשר, אטפס עליו״. הוא הביט בי במבטו המפורז, מבעד לזוגגיות משקפיו העבות. ראיתי איך קמטי עצבות החלו ניטוים והולכים בין גבותיו העבותות. ככל שהרחקתי את רגלי, תמיד היתה משיגה אותי ברגליה הארוכות ומשייפת את קרסולי אט־אט ובמומחיות רבה. „אני מקווה שעוד תהרהר בדבר ותשנה את דעתך הנוכחית. אני מצדי אינני חוזר בי מהצעת״, אמר לי הפרופסור שלי, בנעימה הרצאית מובהקת. קמתי. שעות אחר־הצהריים כלו־הלכו להן באטיות מלווה קינות אנקורים, מעל בדי עץ האקליפטוס שנשקפו מבעד לחלון. אני אצא לרחובות הנקיים, השקטים, הספרים תחת בית־שחי וידי בכיסי מכנסי. הערב ירד עלי וילפות אותי באלפי ידיו. היום הבורע ימות בגסיסה ממושכת. אני אעלה על מיטתי והשעה תהיה עדיין מוקדמת. הספרים ינחו על השולחן סגורים, זקנים וחכמים כלי־כך, והשעה עדיין תהיה מוקדמת. אני אשכב, רגוע ושלו, ובלי ספק אנעץ את מקטרתני בין שני ואת עיני אנעץ בתקרה והשעה עדיין תהיה מוקדמת. ובוודאי יבוא גם הרגע בו אחוש את הצמרמורת בבשרי ועורי יהיה כעור־האווה, ואז אדע כי אכן גוועות קרני השמש האחרונות, והשעה עדיין תהיה מוקדמת.

גבי שכב על הרצפה במערומו והמכשיר צילצל, והמכשיר צילצל. החום היה כה גדול עד שהזובים המרחפים באוויר החדר היו מקבלים התקפת־שיתוק, חדלים מנפנף בכנפיהם ונתקעים בחלל כיצורים שכוח־אלוה. הייתי עייף ומדוכא ורציתי לישון. אף ששכבתי ללא לבוש לבשרי, ליהט גופי והזיל זיעה חמוצה מנקבוביותיו. גבי דיבר ודיבר, חשבתי שאני משתגע.

„ועכשיו תשמע״, אמר, „עכשיו אני מגיע לנקודה, לנקודה העיקרית. כל מה שאמרתי לך עד עכשיו אינו אלא —

„הטלפון הארוך שלך מצלצל, בן־אדם״, מילטתי מבין שפתי.

„— פרט קטן. בנקודה העיקרית נוגע קאנט המגדיר את העקרון הזה במלה —״ המשיך.

המחשבה שקולו הצרוד של האדם הזה יוסיף לדגדג בעור־התוף שלי עוד דקה נוספת כמעט והוציאה אותי מפלי. השרב חדר לתוכנו מבעד לקירות־האבן העבים. גבי עומד להיבחן בעוד שבועיים בפילוסופיה. מועד הבחינה שלי יחול יומיים אחרי־כן. גבי היה אדום כסרטן. הוא שינן את כל קאנט על־פה. והמכשיר צילצל. הסתובבתי אל הכותל ופקקתי את אפרכסותי באצבעותי. נלחצתי לקיר הקר בטבורי המגולה ואמרתי אל עצמי בעיניים עצומות: אהא, אהא, אהא. ואחר חשבתי שהכל ישיבח וילך. חשבתי שהכל ישיבח וילך, אך ידעתי כי שבועיים ויומיים לפני המבחן עדיין אינני יודע דבר וחצי דבר. ראיתי את מייק מקיש במצלתיים והרהרתי שלמעשה אין הדבר מגוחך כל־עיקר.

גבי צעק פעם ופעמיים ועוד פעם עד שקלטתי את שידורו.
 „זה בשבילך“, הוא אמר.

„אתה גדול גבי“, אמרתי לו.

„זה בשבילך“, אמר.

„בשבילי“, אמרתי. „זה בשבילי“.

הקימה מן המיטה והפסיעה לעבר הטלפון נראו לי עתה סיגוף אכזרי ביותר. לא האמנתי שאוכל להניע אבר. השרב היה לגוש אחד יוקד בתוך החדר. חשתי אותו בכל אחת משערות ראשי.

„פרגיה אחת“, אמר. „האם אפשר לדבר עם רודי, קירקרה קירקרה“.

„כך אמרה?“ שאלתי.

„קוקוריקו“, אמר גבי לתוך השפופרת. אחר הניח כפו על האפרכסת ואמר לי:
 „עכשיו זו העונה שלהן. הן זקוקות לגבר שיעזור להן להטיל את ביציהן“.

„אמור לה שאי־אפשר“, אמרתי לו, שכוב במיטתי. „אמור לה שרודי איננו, שרודי הפליג להימלאיה ועלה על שרטון באמצע הדרך“.

„אוקיי, ובכן הנקודות המשניות במשנתו של קאנט — פתח.

קפצתי ממקומי, זריז ומלא־חיים לפתע, עוד בטרם יספיק להשיב את השפופרת למקומה.

„האלו“, צעקתי לתוך השפופרת, „האלו, האלו, האלו!“

„מה אתה צועק?“ אמרה מן העבר השני. „אני לא חרשת“.

„זה חשוב“, אמרתי, „חשוב מאד שאת לא חרשת“.

„הבט, גבר. מדברים עליך בעיר. אומרים שחזרת. אומרים שחזרת ונכנסת למנזר של גברים. אומרים עליך עוד כל מיני דברים. אתה יודע מה עוד אומרים עליך?“
 דיברה מן העבר השני.

„כן“, אמרתי, והשטף נבלם.

„מה אתה עושה שם עכשיו?“ שאלה.

„מדגדג את הבטן ואת החוזה“, אמרתי. „חם נורא“.

„בן־אדם, אתה עומד שם עירום?“ שאלה בקול חד.

„כן“, אמרתי. „כן“.

„כמה אני מפסידה“, נאנחה.

„כמה את מפסידה“, נאנחתי.

„רודי, התגעגעתי אליך. העיר הזאת היתה ריקה כלי־כך בלעדיך“, אמרה.

„כן“, אמרתי. עכשיו החילותי לדגדג את כף רגלי השמאלית. עמדתי על רגלי האחת כמו העגור הפצוע שנחת פעם בחדרנו. הרצפה היתה צוננת, למרות הכל.

„למה אתה שותק?“ שאלה.

„למה אני שותק?“ שאלתי.

„למה אתה לא אומר לי מלה טובה?“ שאלה.

„מלה טובה?“ שאלתי. הבטתי בשופרת השחורה ולא ידעתי מה לעשות בה. גבי הביט בי בהנאה. הייתי משעשע מאד. כוכב שכמותי!
 „אתה יודע מי מדברת אליך?“ שאלה.
 „לא“, אמרתי. „האם זה משנה?“ שאלתי.
 „אֵלֶּה“, אמרה.
 „אֵלֶּה“, אמרתי ולא יספתי. ובכן, האמת היא שֵׁאלָה לא היתה פרגית כלל וכלל, באלוהים, לא.
 „יש סיבה בעולם העשויה למנוע אותך מלהזמין אותי הערב ל„מערת-לוט“?“ שאלה.

„אני מנסה לחשוב“, אמרתי. „אני מנסה בכל כוחי ואינני מוצא סיבה כזאת.“ ובאלוהים, אינני יודע מדוע אמרתי לה מלים אלו, שבועיים ויומיים לפני מועד הבחינה. אבל כשהנחתי את השופרת על מקומה דימיתי כי משהו ישנו עתה בחדר ולא היה בו קודם. חשתי רוח קלה המתחילה לגשב בחדר, כמו מאוורר-קסמים החל לפעול לפתע. נטלתי את המגבת מעל לקולב. גבי ניצל את ההזדמנות והחל לפצות פה ולהשתפך. המגבת העבירה בי צמרמורת. הרוק היה בפי והגלים המתוקים שטפו את כל קרבי. שלפתי לשוני והחילותי ללקק את שפתי. תחילה את העליונה ואחר כך את התחתונה. ואז החילותי לרוץ.

„היי, לאן אתה רץ?“ הופתע גבי מטכסיס-הפתע שלי.
 „לים הצפוני“, אמרתי. „להטביע את עצמותי היבשות במצולות-הים.“
 הצלחתי להגיע לחדר-האמבט עוד לפני ידידי ומיד נעלתי את הדלת בפניו. ידידי עמד מאחורי הדלת ודיבר ודיבר. עליתי על המקפצה הגבוהה ביותר וכפפתי ברכי ופשטתי ידי והייתי ראשי קדימה ועצמתי עיני ובכל כוחי זינקתי אל מעמקי האמבט הצוננים. צללתי וצללתי עד שלא עליתי עוד. הגלים בלעוני וידידי דיבר את עצמו עד תום.

„מערת לוט“ היתה, בלי ספק, מקום חביב למדי. סמוך לחצות דמתה למשפך מכשפות דחוס עשן, רעש וכשפים. איש צעיר עמד ליד הדלפק ופרט על הגיטארה, בקצב משוגע. כל הלילה. תוף אפריקאי גדול ניצב לידו ומדי פעם ניגש אליו אחד הנוכחים, היכה בו דקות ארוכות, וכיון שהגיע לפרוקן מלא ועייף בא אחר והחליפו. הלמות התוף היתה חרונית ומסתורית. היא לא השתנתה גם כשהתחלפו המתופפים, רק קצבה היה מוחש או מואט, לפי המתופף. מדי פעם הגיע המתופף להרמוניה עם הפורט על הגיטארה, בנעימת ג'ז ידועה. הזכרים והנקבות רקדו כאן כאילו היו אחרוני היצורים עלי-אדמות. חיבקתי את אֵלֶּה בורועותי, במקום מושבנו, מתחת לקימור החלון.

„אני אוהב אותך עד לשגעון“, אמרתי לה. היא הגישה לי את כוסית הברנדי השמינית או העשירית. לא ידעתי איזו. מזמן אבד לי החשבון. „היי, ילדה, מדוע אין אנו רוקדים?“ אמרתי אל תוך שורה הבשום.

„שב בשקט“, אמרה. „אתה מתרגש מדי. שב בשקט.“
 „את גדולה, ילדה. את גדולה מפל“, אמרתי לה.
 „כל מה שאני רוצה זו שלוות־נפש. לשבת אתך ולהרגיש שלוות־נפש“, אמרה.
 „אני רוצה לתופף“, אמרתי, „תורי הגיע.“
 „לא“, אמרה. „שב בשקט. אתה מתרגש מדי.“

„למה לא? אני צעיר, נקי ולבן. למה לא?“ אמרתי וקמתי ממקומי.
 נטלתי את המקלות בידי וליטפתי את הגולות שבראשיהם. אחר נשקתי לכל אחת ואחת מהן ואימצתי אל לבי הרוטט. בתחילה תופפתי בשקט ובעדינות. חיפשתי את המקצב המתאים. מעט־מעט חדר המקצב לתוך עצמותי ולפתע נמצאתי משועבד אליו, כליל. האיש הצעיר פרט על הגיטארה את „קולות הג'ונגל הרחוקים“. הנעימה הסעירה את דמי בזכרונות עמומים, קדמוניים. לפתע חשתי כי אני הולם בתוף בכל כוחי בקצב פרוע, סואן וסוער, והוא נענה לי ומבקש עוד ועוד ועוד. המקלות ריקדו בידי כמו לוליינים. הפורט על הגיטארה החיש את מקצבו. קמה התחרות בינינו, מי יפיק צלילים מהירים יותר. האיש נאנק מרוב אושר. אצבעותיו הארוכות גיפפו את המיתרים ותינו עמם אהבים בגלוי, בלוריתו נשמטה על מצחו הגבוה. הוא נע קדימה ואחורה, שמאלה וימינה, מתמוג בכל כוחו עם הכלי הצמוד לגופו. קצף ביצבץ על שפתיו ועיניו התמוגגו. משפתיו נמלטו כפעם בפעם הברות פראיות, עמומות, למעלה מכל עת ואתר. הגיטארה רטטה בידי כשפתח חרופה, נהדרת. גחנתי על התוף ולא ראיתי עוד דבר. המקלות היו בידי, שני שדים־משחת, וחוללו את מחול־התופת. הלמתי והלמתי והמון נשמות קטנות נתרופפו ופקעו בתוכי. חשתי כי הווייתי מתערטלת מכל לבושיה, הופכת ישות נוזלת המתפשטת לכל עבר. הך ובוים. לכל עבר. הך ובוים. בכל. נשכתי בשני את שפתי. הך ובוים. עד זוב דם. הך ובוים. הך ובוים. דם. שטן. הך ובוים. הך ובוים. ותופת. המקלות קיפצו. עלה ורד. הך ובוים. נשימתי חפזה והלכה. הך ובוים. ונתאונה עם מקצב התוף. הך ובוים. והכל. הך ובוים. הך ובוים. בולמוס שאין לו סוף, שאין אחרית לו. הך ובוים. הך ובוים. מכאן ועד קץ הימים. הך ובוים. כשצנח ראשי עדיין הוסיפו לנוע ולרטט באויר. ראשי צנח על התוף האפריקאי ונח עליו, קשוב פנימה־פנימה. רק כשהרימותי את עיני ראיתי את כולם עומדים סביבנו ומוחאים כף. הזיעה היתה ניגרת ממני פלגים־פלגים. החום היה אפריקאי. אלה תמכה בי עד שהגענו לשולחננו. היא הומינה משקה נוסף והחלה לספר את כל הסיפורים הללו.

„מערת לוט“ היתה, בלי ספק, מקום חביב למדי. שלומיק פתח אותה במרתף ישן, ליד מדרגות בית־הקולנוע. לאחר שנכשל בפעם השלישית בבחינות־המעבר של שנה א' בכלכלה. עכשיו הוא עושה עסקים טובים ושואל כל אחד מי אמר שבעסקים אפשר להצליח רק עם ב"א בכלכלה. דינה מגישה לפעמים ולעתים גם פורטת על הפסנתר. פעם חזר בעלה של דינה מתל־אביב בשעה מוקדמת מן הרגיל ומצא את דינה ושלומיק בחדר־המיטות שלו. הוא פשט את מעילו והניח את מפתחות המכונית על השולחן של אולם־הכניסה ואחר התישב לידם. סיפרו שהוא צחק

כל־כך עד שבלוריתו השחורה בשתפכה על מצחו והתפתלה כמו אגד נחשים. הוא צחק עד שכלתה נשימתו. ורק אז הזמין את האמבולנס. ואחר־כך עמד בפתח הדירה וראה איך הורידו את שניהם באלונקה אחת, בכל המדרגות, מן הקומה הרביעית. לפעמים דינה אף עוזרת ל"מוזג" בניגוב הכוסות, לפני הפתיחה או אחרי הסגירה. "מערת לוט" היתה, בלי ספק, מקום חביב למדי, אבל פתאום הופיעה אלי לורי האבודה, מתוך עמוד הענן. רודי, אמרה לי, לכל אדם יש שתי עיניים שהן אישיות אחת ואחידה, ואילו אצלך לכל עין אישיות אחרת, שונה מזו של חברתה. היא אהבה את המקום הקעור שבערפי והעבירה ידה שם לכאן ולכאן. קפטן, אמרה, ההפלגה היתה כה טובה ונעימה, הים היה כה רחב וגדול, איך קרה שעלינו על השרטון? אינני יודע כמה זמן שוחחה אתי וליטפה את ערפי, היא נמוגה ברגע שטפחה אלה על זרועי.

"הבט", אמרה לי אלה, ושוב הייתי במרתף הקהוי והמכושף. אורה שרה ממקומה שליד הפסנתר, והאיש הצעיר ליוה אותה בגיטארה שלו. הכל שקטו ונעצו בי את עיניהם הכחולות, השחורות, הירוקות.

כשכל הדרכים ייגמרו לרגליך,
כשכל הפתחים ייסגרו בפניך,
והכל פה יוצף בשחור,
ונחנתק גם קרן האור...

היא שרה בקול של לאח־חצות. היו לה שפתיים פשוטות והיא נראתה כמי שעומדת להקיא את עצמה החוצה בכל רגע. קשה היה לנשום בתוך גושי העשן הכבדים. אחדים נשענו על הדלפק, אחדים ניצבו לאורך הקיר. הכוסיות עמדו ריקות על השולחנות. השרב שכב בפנים. "מדוע היא עושה זאת?" שאלתי את אלה. אלה לא ענתה לי. היא הביטה בי, כמו כולם. פלטתי את העשן מכל ריאותי, בסלילים ארוכים.

או תדע, ידידי, כי הגעת לחוף —
הכסא והחבל. הסוף.

"זה מעצבן אותך?" שאלה אלה.
"לא", אמרתי. "אני רוצה לדעת למה היא עושה זאת", אמרתי.
"אנחנו אוהבים לשיר את זה, רודי, אל תהיה רגיש כל־כך. אתה מתאדם כמון סלק", אמרה.
"אני חש את היובש בגרוני", אמרתי. וכל הזמן לא פסקו מן השיר.
"קח את שלי", אמרה.
"כל מה שאני צריך עכשיו זה דבר־מה רטוב, שרוף וחריף", אמרתי.
"אני בין כה וכה אינני שותה", אמרה.

והם שרו. ושרו.

וכשידה הלבנה תחמוק, עריקה,
מיטתך תחרוק והבטן ריקה,
וכששמיים עוינים מתנמכים, לוחצים,
את ראשך היוקד מוחצים...

הם שרו כולם את הפזמון, ודינה הצטרפה אליהם בפריטה על הפסנתר.

או תדע, ידידי, כי הגעת לחוף —
הכסא והחבל. הסוף.

בערב בו חיברתי את השיר צילצלתי אל לורי, חיכיתי לה בקפה „טעמון“, מפגשנו הקבוע. הזמנתי „אספרסו“ והנחתי לפניה את השורות הכתובות. היא מצצה את ה„צ'סטרפילד“ שלה וקראה פעם, פעמיים ושלוש. רודי, אמרה לי, רודי, רודי, רודי!
והם שרו ושרו, כל הזמן.

או שחורה בחצר תחכה המכונית,
בשדה תאדים כלנית.
מהלוח תקטוף את היום החנוק,
והדמע יצחק בגרוןך השנוק...

ואחרי־כך לקחתי אותה אל העמק שלנו. רוח קרירה נשבה בערב ההוא בהרי ירושלים. ישבנו במקומנו שליד המנזר, מוגנים מפני הרוח והעוברים־ושבים. הכוכבים נשרו בהמוניהם מן הפרוכת הטהורה, בערב ההוא.

או תדע, ידידי, כי הגעת לחוף —
הכסא והחבל. הסוף.

קפטן, אמרה, מדוע אינך תופס את ההגה בידיך? מדוע אינך לוקח אותי אתך אל האפקים הרחוקים? הרוח נשאה את אהבתנו על פני העמק והצמיחה רקפות וגרקיסיים. מה לא הבטחתי לה אותו ערב? הם שרו ושרו, כולם כאחד.

סירתך תשלח, על האי תעמוד.
המבט השואל, לבבך לא יבגוד.
יתנפצו השמיים, תתבקע השאול!
המאום הגדול והים הכחול...

והם שרו עמה:

או תדע, ידידי, כי הגעת לחוף —
זה הסוף, ידידי, זה הסוף.

האיש הצעיר חזר על האקורדים האחרונים, ואחר הוריד את הגיטארה המצופה דר ובטנה מופנית כלפי מטה. בדממה שירדה לפתע הביטו בי כמו לו הייתי צ'רלי צ'פלין או ג'יימס דין. חשבתי לעלות על השולחן, להרים את ידי ולהריע מעל לראשי כולם: איסטנבול, איס—טנ—בול! קונ—סטנ—טי—נו—פו—ליס! אבל הבלגתי, כמובן. אמרתי לעצמי כל הזמן: כוכב שכמותך, כוכב שכמותך, כוכב שכמותך! ריח חריף של פריחת-חושחש עלה ממרחקים ודיגדג את נחירי. אלה לא גרעה עיניה מעיני. חזי התנפח ככדור. איש-החושחש ישב בתוך המרתף הרחוס, משכן המכשפות, המואר-למחצה, וטעמו של חישוק הצעצוע הורוד חורך את לשונו, ללא-מתום, ולא נמר.

בחוף, בתוך הלילה הרחב, הריחני וצובט-הלב, נתנה לי את מפתחות מכוניתה. הזמן זרם באטיות רגועה ונטולת-ממש ברחובות הריקים והרדומים. לאור פנסי הניאון הכחולים נראו החתולים המקפצים על פחי-האשפה ועורכים בהם הלילה-רוחינגה בשעה כה תמימה ומופלאה. לילה של קיץ, יבש, קרוש, יפה עד כאב-לב. שני מטאטאיר-רחוב עברו בסמוך, מטאטאיהם על כתפיהם. מן העיר העתיקה השתפכה בחלל התמים והרוגע קריאתו העצובה והמתמשכת של המואזין. הקריאה העצובה והמסולסלת ריחפה בכל הרחובות הריקים, עד שנתקלה בגושי בתי-האבן הגבוהים והדוממים ונשתברה לרסיסים, שצנחו ונעלמו אי-שם. בחצר סמוכה פרחה האיזודרכת וניחוחה החריף שיפר את האוויר השקוף. פתחתי לה את דלת מכוניתה והתישבת ילד ההגה.

„גם מחר יהיה שרב“, אמרתי. „הילה משונה עוטרת את הירח.“ היא הדליקה את הראדיו. קלטנו את מונטה-קארלו הרחוקה. קריינית מתוקת-קול הגישה תכנית „כבקשתך“, משוסעת לפרקים הפרעות אטמוספיריות ותקטוקי מזרס. קול המרחקים צבט את לבי, ללא-הפוגה. זכרתי את כל מועדוני-הלילה, כבישי-החוף הארוכים, חורשות ה„קמפינג“ שניצבו בעיקולי הדרכים האינסופיות. זכרתי את המאמבו שרקדנו בו־צבה, את הפיצה שאכלנו ברומא, את השיט שלנו על הסינה.

„לאן?“ שאלתי.

„לכל כיוון שתבחר“, אמרה. „ההגה בידך.“

„זה הדבר“, אמרתי. „אילו רק ידעתי איזה כיוון לבחור, אלה. זה הדבר לאמיתו.“

„מה זה חשוב?“ אמרה אלה. „כל זמן שנוסעים — נוסעים.“

„אהא“, אמרתי. „מה זה חשוב?“

התנעתי את מכוניתה של אלה ויצאתי לחתוך את הלילה השקוף של העיר הקדושה לחתיכות חדות ודוקרניות. הדהרתי את המכונית ברחובות הריקים ובסימטות-האבן הרדומות. ניסרתי את רוממה לנסרים דקים, פילחתי את גאולה לפלחים של תוהו, ניתחתי את רחביה לנתחים שותתי-דם, קרעתי את קטמון לקרעים המפרפרים באוויר, ביתקתי את בית-הכרם כמו כלתי היתה. אלה נשענה על זרועי, מאוינה

למונטה־קארלו. ראיתי את הירח המכסיף החגור הילה סמיכה כקדוש מעונה, ומתוכי בקע וסחפני מיקצב התוף האפריקאי. אט־אט עלה המיקצב ואפפני כולי. נהגתי את המכונית ונקישות התוף האפריקאי עלו אלי מכל עבר, מחורשות הזיתים והבתים הגבוהים שבצדי הדרך, מן העיר הרדומה המתנשמת תחתינו בנשימות חטופות ומהירות, מצריחי הכנסיות והמסגדים, מבתי הכנסיות, מהיכלי המדע והאמנות, מכל הלילה השקוף ושמיו המכופכים. מעבר לחומה שמעתי שוב ושוב את קול המואזין. המכונית שעטה והתוף הגביר פעימותיו, הגבר והגבר. הגבר והגבר. הלילה היה רחב, ריחני וצובט־לב. עיני הבריקו ובשני חשקתי את נשימת דמי, חסר־המנוחה. מד־המהירות טיפס ועלה, מדקה לדקה. לא שמתי לבי אליו. דהרתי בכבישים המעולפים כמו היו שדרות גן־העדן ואזני מצלילות בי עוד ועוד את הלמות התוף האפריקאי. אלה נלחצה אל זרועי. ידי דבקו בהגה. עיני היו מהופנטות אל הכביש הריק והבוהק שפכשתי בגלגלי. הייתי גדול ומלא כמו תוף אפריקאי. טרפתי את הכבישים כחיה קדמונית. הוי, ליל ירושלים, הוי אחי הטובים...

לא, לא סיימתי את הלילה במשטרה או בבית־החולים. הדבר חלף וסר כלעומת שבא. בפתע, ללא הודעה מוקדמת. בפשטות עצרתי את המכונית בהרגשה מורזה ולא קלטתי מה אירע. רק אחר־כך הבינתי שהכל פג ונעלם, כמו לא היה מעולם. בהעלם אחד חדלתי לשמוע את הלמות התוף האפריקאי ואת קול המרחקים. דממה עמקה ירדה עלי ונצטלצלה באפרכסתי כשתיקתה העמומה של קונכית־ימים.

„לה־קוקרצ'ה“, אמרתי, „לה־קוקרצ'ה. אינני שומע עוד דבר. הכל השתק סביב.“
נהגתי את המכונית עד ביתה. האורות לא דלקו בחדרו של אביה, המנתח הגדול. עצרתי את המכונית ושילבתי ידי על ההגה. שערי נשמט על מצחי. רק עתה חשתי כמה אני מזיז. היא הושיטה ידה ובאצבעותיה סרקה את שערי לאחור. ניצרת את ראשי.

„אינני שומע דבר“, אמרתי.

„אני מבינה“, אמרה בעצב.

„מה את מבינה? אינך מבינה לא דבר ולא חצי־דבר“, אמרתי.

„קיויתי שהערב יסתיים אחרת“, אמרה הנערה שישבה, קטנה, בתוך המכונית הקטנה, בתוך הלילה הקטן, בתוך העיר הקטנה.

„אינני שומע עוד דבר“, אמרתי, ואגודלי טופף על טבור ההגה. אך לא היתה זו כל האמת כולה. שמעתי משהו, משהו שבא ממרחקים ונצטלל והלך ככל שקרב, ואז הכרתי את נעימת „הצועני כחול־העיניים“ שניגן כינור רחוק, נוגה ומלא־געגועים. קמתי ממקומי. מלא. גדול. רחב.

„אקח אותך עד לחדרך“, אמרה אלה. אני צחקתי כליכך. מסעות כה רבים מחכים לי.

„צ'או, ילדה“, אמרתי. „אני צוחק, את רואה? וכל מה שנחוץ לי כדי להיות מאושר עכשיו זה רק לשמוע את היהודי צעדי על מרצפות־האבן הרדומות. ציק־צק, ציק־צק.“